

УДК 671.1

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМУ З МЕТОЮ СТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

Студ. Н.Я. Тичківська, гр. МГДШМКл-17

Студ. О.В. Радовець, гр. МГДШМКл-17

Науковий керівник доц. М.С. Винничук

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою роботи є вивчення самобутніх українських прикрас та сучасних прикрас. Для досягнення поставленої мети проведено аналіз існуючих видів традиційних прикрас та вишивки з метою створення сучасних видів ювелірних виробів.

Об'єкт та предмет дослідження. Різновиди українських прикрас та вишивки в костюмі, поєднання традиційної вишивки і сучасних форм ювелірних виробів.

Методи та засоби дослідження. Використано такі методи як: літературно-аналітичний, візуально-аналітичний для дослідження декоративно-прикладного мистецтва України, та метод синтезу нових образів.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Наукова новизна полягає в детальному вивченні та систематизації поєднань елементів традиційної вишивки для створення сучасних видів ювелірних виробів.

Результати дослідження. Український народний костюм – яскраве й самобутнє культурне явище, яке розвивалося і удосконалювалося протягом століть. В ньому переданий віковичний досвід життя людей, їх творча діяльність відповідно до звичаїв, вірувань, обрядів, уподобань, віку, світогляду, умов життя в певному природному середовищі, історичному часі, географічному регіоні тощо. Особливу роль у комплексі убрання відігравали головні убори, прикраси, пояси, взуття [1].

Прикраси існують в двох основних проявах: традиційні прикраси і сучасна мода. Популяризація національних елементів за допомогою моди – один із дієвих механізмів збереження етнічних культур. Українські прикраси, що сформувалися у сиву давнину, упродовж багатьох років змінювались за своєю формою, матеріалом, кольором, значенням.

Найбільш розповсюдженою традиційною українською прикрасою було намисто. Жінки одягали його як у святкові, так і будні дні. Чим більше нагрудних прикрас було у жінки – тим заможнішою вона вважалася. Намисто часто поєднували з іншим прикрасами: дукачами, герданами, саблами, перлами, які разом з українським вбранням створювали довершений традиційний образ. Спочатку намиста виготовляли із рослинних матеріалів: з ягід горобини, кісточок, горіхів, насіння. Згодом використовували глину, дерево, корали, перли, різноманітні каміння, метали, дорогоцінні матеріали.

Українська прикраса у вигляді великої медалеподібної монети з металевим бантом, прикрашеним камінцями – дукач (личман, ягнул). Дукач слугував певним композиційним центром усіх жіночих нагрудних прикрас та закріплювався на найбільш видній частині намиста. Як правило, його виготовляли із монет. Ще однією прикрасою, в основу якої покладені монети – є дукати. Монети нанизували на нитку разом із бісером, коралюми та скріпляли між собою у вигляді намиста.

Салба – масивне намисто з тканини розшитої монетами. Такі прикраси притаманні Буковині та є дуже схожими до турецьких, татарських та молдовських прикрас. Масивними та порівняно дорогими коралюми були пацьорки. Так називали прикрасу із скла, що оздоблювалася вручну.

Згарда – традиційна гуцульська прикраса-оберіг. Вона мала вигляд нанизаних на ремінець, шнурок чи дротик в один, два чи три ряди мідних литих хрестиків, між якими чіпляли мідні трубочки або спіральки. Згарду дарували дівчаткам на їхнє 6-річчя та одягали на шию. З кожним роком, кількість цих прикрас збільшувалася, а згідно з віруваннями, і сила оберега також росла.

Серед прикрас з бісеру, варто виділити гердани. Вони користувалися популярністю серед жінок на Галичині, Поділлі та Волині, а орнаменти, які зображали на цих прикрасах – залежали від регіональної приналежності. Ці прикраси спочатку одягали чоловіки. Лише з часом гердани доповнювали й жіночі українські образи. Своєрідними комірцями з бісеру є кризи. Такі прикраси мали різний орнамент та розмір.

Також для українців надзвичайно важливою була вишивка. Протягом століть вишивальниці експериментували з відповідними матеріалами, розвиваючи й удосконалюючи своє мистецтво, черпаючи натхнення в навколишньому світі, у мистецтві, в орнаментах інших часів і культур. Вишивку використовували для багатьох цілей: щоб увічнити пам'ять про події приватного або суспільного життя, для висловлення різних політичних або духовних ідей, щоб продемонструвати статус, розповісти яку-небудь історію або прославити красу природи.

Поєднання традиційної вишивки і сучасних форм ювелірних виробів є актуальним сьогодні. Міру близькості сучасної прикраси до традиційної вибирає сам дизайнер. Але сучасні ювелірні вироби, виконані в етнічному стилі, ні в якому разі не повинні перетворюватися на копію народних прикрас. Загалом, чим тонший і делікатніший асоціативний зв'язок з джерелом творчості, тим більш досконало і гармонійно виглядає її результат.

Прикладом поєднання традиційної вишивки і сучасних форм ювелірних виробів можуть бути вироби, створені компаніями: «OBERIG jewelry» (рис.1); «ZARINA» (рис.2); вироби брендів «Diamond of love» (рис.3) і «STDIAMOND» (рис.4) виконані із різних металів та різноманітним оздобленням [1].

Рис. 1.

Рис.2

Рис.3

Рис.4

Висновки. В результаті проведеного аналізу визначено основні традиційні українські прикраси. Визначена актуальність поєднання традиційної вишивки і сучасних форм ювелірних виробів. Проаналізовані сучасні ювелірні вироби та матеріали, що застосовуються для їх використання.

Ключові слов: ювелірні вироби, вишивка, гердан, салба, дукач.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Винничук М.С. Использование стилистики украинского костюма при дизайне современных ювелирных изделий / М.С. Винничук: материалы международной научно-практической конференции [«Актуальные проблемы дизайна и дизайн-образования»], (26-28 апреля 2017 г., Беларусь, г. Минск) / БГУ. – Минск.: БГУ, 2017 – с. 225-227.